

Høringsuttalelse Forslag om merverdiavgiftsplikt på alternativ behandling, kosmetisk kirurgi og kosmetisk behandling - 19/2280-8

Viser til høringsnotat fra Finansdepartementet datert 22.06.2020 om merverdiavgiftsplikt på alternativ behandling, kosmetisk kirurgi og kosmetisk behandling.

Fritt Helsevalg er en organisasjon som gjennom brobygging og opplysningsvirksomhet arbeider for et integrert helsetilbud, med det beste fra konvensjonell og komplementær medisin. Vår visjon er et integrert helsetilbud som respekterer selvstendige valg i behandlingsøymed, basert på tilgjengeliggjort og balansert informasjon, som bygger på langsiktighet både i det forebyggende og det reparerende arbeidet.

To utfordringer med lovforslaget som er ute til høring

Det er problematisk at forslaget innebærer både alternativ og kosmetisk behandling, dette er to ulike fagfelt som bør behandles hver for seg, når det skal vurderes den samfunnsøkonomiske verdien de tilbyr. Det må stilles spørsmålstegn til hvilken tid Finansdepartementet valgte å legge ut høringen; en høringsfrist som går ut rett etter fellesferien og som har en meget kort behandlingsfrist, er mildt sagt kritikkverdig. Finansdepartementet kan med dette miste verdifulle innspill i behandlingen av dette forslaget.

Merverdiavgift – hvem vil ta regningen?

Vårt innspill vil i hovedsak uttale seg om delen som innebærer alternativ og komplementær medisin. Det er svært lite bruk av alternativ medisin som finansieres av det offentlige helsevesenet; det er enkeltindivider som ved eget valg tester eller går fast til en behandlingsform utenfor den konvensjonelle medisinen, som tar regningen på egenhånd. Det vil være sluttbrukeren som må ta største delen av regningen hvis merverdiavgift blir implementert. Med innføring av merverdiavgift vil også et stort argument for å melde seg inn i et bransjeforbund bli borte. Gjennom bransjeforbundene sin mulighet til å melde inn tilbydere i Registerordningen, har også sluttbrukeren en større garanti for at utøveren av alternativ medisin forholder seg til etiske retningslinjer innen drift og har nødvendig utdanning som kreves i arbeidet. Å fjerne dette incentivet kan ha motsatt effekt av hva som er ønsket; bransjeforbundene bidrar til å gi en oversikt over hvilke aktører sluttbrukeren kan stole på; det kan påvirke pasientsikkerheten hvis fagforbundene mister en del av sin innflytelse over utøvere i sin bransje.

Brobygging fremfor økonomiske tiltak

Ledende helsepolitikere har i oppbyggingen av dette forslaget gjeninnført begreper som kvakksalveri og gjentatt bruk av mantraet «uten dokumentert effekt» for å beskrive hele alternativbransjen. En massiv stigmatisering av helt ulike behandlingsmetoder blir ofte gjengitt når merverdiavgiften har blitt nevnt som et tiltak for å få mer «kontroll» over de alternative tilbydere av behandlingsformer. Fritt Helsevalg mener det er å ta flere steg tilbake for å få bukt med useriøse aktører. Som et alternativ til økonomiske tiltak bør norske helsemyndigheter starte dialog og brobygging med de

ulike aktørene innen alternativ medisin. Det er nå 22 år siden NOU 1998:21 Alternativ Medisin (Aarbakkeutvalget) la frem sin rapport om rett til helsehjelp og selvbestemmelsesrett med fokus på alternativ medisin. Det er på høy tid at Helse- og sosialdepartementet tar initiativ til et lignende utvalg, hvor blant annet merverdiavgift innen medisinen kan vurderes. Det er mye som har skjedd innen alternative og komplementære behandlingsformer siden den gang, blant annet tilbys akupunktur på rundt 50 norske sykehus, bl.a. for smertelindring ved fødsler og mot kvalme hos kreftpasienter. Fins det også andre medisinske plager akupunktur kan hjelpe for? Det ville vært en enorm forskjell for sluttbrukeren om norske helsemyndigheter hadde satt av forskningsmidler for å finne svarene på lignende spørsmål; sluttbrukeren hadde sluppet å famle i blinde etter behandlingsmetoder for å forebygge eller behandle sin helsetilstand, samtidig som alternativ og komplementærbehandling kunne avlastet en allerede presset skolemedisin i de tilfeller hvor det har effekt. Dette vil være den mest sikre måten å fjerne påstanden om udokumentert effekt, samtidig som ulike behandlingsformer vil bli stoppet i sin lovnad om å ha stor effekt der den kanskje ikke har det. At komplementære behandlingsformer har noe for seg ble bekreftet av NAFKAM sitt register for eksepsjonelle sykdomsforløp (RESF), erfaringsbaserte studier bør veie tungt i dette arbeidet, da effekten av alternativ behandling er et vanskelig forskningsemne. Erfarne utøvere av alternativ behandling bør være tungt representert i arbeidet med å innhente kunnskapsbasert informasjon. Alternative behandlere viser ofte en evne til å ta høyde for pasientens brukermedvirkning, ta til rette for pasientenes verdier og belage sin behandlingspraksis på egne erfaringer. Dette beviser hvorfor erfaringsbasert forskning er viktig når det kommer til alternativ og komplementær behandling, da erfaring er et subjektivt kunnskapsgrunnlag. I lys av den biopsykososiale modellen som er på full fart inn i den medisinske verdenen, er det viktig å ta høyde for pasientens egne erfaringer, slik at det terapeutiske forholdet blir et samarbeid mellom pasient og behandler, hvor også pasientens stemme blir hørt og blir et ledd i å føre samarbeidet videre.

Vår helsemessige samfunnsøkonomi

I følge NAFKAM brukte nesten hver fjerde nordmann alternativ behandling i 2018, det vil si at over en million nordmenn brukte en form for alternativ behandling det året. En stor andel bruker alternativ medisin i sitt forebyggende arbeid for å forbedre sin helsetilstand. Alternativ behandling, som i stor grad betales av egen lomme, kan for en del av disse brukere vippe over til å bli for dyrt, spesielt de med moderat eller liten inntekt. Bruken av alternativ behandling avlastet høyst sannsynlig det offentlige helsevesenet for store summer grunnet disse enkeltindividenes fokus på egen helse. Forenklet regnestykke på hva merverdiavgift vil føre av inntekter bør erstattes med å prøve å definere det samfunnsøkonomiske regnestykket alternativ og komplementær behandling bidrar til, dette ble også påpekt i WHO sin rapport 'WHO Traditional Medicine Strategy 2014-2023'.

Oppsummering

Fritt Helsevalg mener at det å fjerne momsfritaket innenfor alternativ behandling vil virke mot sin hensikt og kan ha negativ effekt på pasientsikkerheten. Vi mener det vil være riktig å stanse eller utsette forslaget og heller nedlegge et nytt utvalg som gjenopptar forståelsen av alternativ og komplementær behandling sin funksjon i samfunnet.

Med basis i WHO sin ovennevnte rapport kan norske helsemyndigheter basert på forskning skape:

- en kunnskapsdatabase på hva komplementær og konvensjonell medisin kan utgjøre for forebyggende og reparerende behandling, som igjen vil
- styrke kvalitetsikring, sikkerhet og riktig bruk av komplementærbehandling og
- integrere effektive komplementære behandlingsformer i vårt nasjonale helsevesen.

Fritt Helsevalg anmoder norske helsemyndigheter til å gå alternativ og komplementær medisin i møte gjennom dialog og brobygging. Det er heller trolig at innføring av merverdiavgift kan bli en større utgift enn hva merverdiavgiften vil gi av inntekter, sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Ved å gå de seriøse aktørene i møte og gå i dybden på hva komplementærmedisinen kan bidra med i helsearbeid, kan norske helsemyndigheter tilrettelegge behandlingstilbudet slik at sluttbrukeren kan ta informative valg til fordel for sin helse. WHO sitt ønske om et integrert helsetilbud er kun mulig hvis nasjonale helsemyndigheter starter arbeidet med å bygge bro mellom de ulike behandlingsmetodene som er tilgjengelig.

Med vennlig hilsen

Fritt Helsevalg, 31.07.2020

Tony Holm (sign.)

Styreleder

Stephane Sterk

Styremedlem